

F. ENGELS

**TALONPOIKAISKYSYMYS RANSKASSA
JA SAKSASSA**

Porvarilliset ja taantumukselliset puolueet ovat kovin ihmeissään siitä, että nykyisin sosialisteilla on kaikkialla noussut yhtäkkiä päiväjärjestykseen talonpoikaiskysymys. Pikemminkin niiden pitäisi ihmetellä sitä, ettei niin ole tapahtunut jo kauan sitten. Irlannista aina Sisiliaan, Andalusiasta aina Venäjälle ja Bulgariaan saakka talonpoika on sangen tärkeä väestö- ja tuotantofaktori sekä poliittinen voimatekijä. Poikkeuksena on vain kaksi Länsi-Euroopan aluetta. Varsinaisessa Isossa Britanniassa on suurmaanomistus ja suurmaatalous työntänyt kokonaan syrjään oman taloutensa varassa elävän talonpojan; Elben itäpuolella sijaitsevassa Preussissa on jo monien vuosisatojen aikana ollut käynnissä tuo sama prosessi, ja sielläkin talonpoikaa yhä enemmän „syrjäytetään” tai ainakin työnnetään takalalle taloudellisessa ja poliittisessa suhteessa.

Poliittisena voimatekijänä talonpoika on tähän asti loistanut useimmiten vain apatiallaan, jonka alkusyynä on maalaiselämän eristyneisyys. Tuo laajojen väestöjoukkojen apatia tukee mitä voimakkaimmin ei ainoastaan parlamentaarista korruptiota Pariisissa ja Roomassa, vaan myös venäläistä despotismia. Mutta tuo apatia ei ole suinkaan voittamatonta. Työväenliikkeen syntymisen jälkeen länsieurooppalaisten porvarien, eritoten siellä, missä vallitsevana on talonpoikainen palstatilanomistus, ei ollut kovinkaan vaikea herättää talonpojissa epäluuloa ja vihaa sosialistisia työläisiä kohtaan saamalla talonpojat kuvittelemaan mielessään työläiset „jakamisen” kannattajiksi (partageux), laiskoiksi, ahneiksi kaupunkilaisiksi, jotka havittelevat talonpojan omaisuutta. Ranskan talonpoikain taantumuksellinen äänestys

tukahdutti nopeasti vuoden 1848 helmikuun vallankumouksen epämääräiset sosialistiset henkäykset; talonpoika, joka halusi saada olla rauhassa, kaivoi esiin muistojensa kätköistä tarun talonpoikain keisarista Napoleonista ja loi Toisen keisarikunnan. Meille kaikille on tunnettua, mitä yksistään tuo talonpoikaiston urotyö tuli Ranskan kansalle maksamaan; Ranskan kansa kärsii tänäkin päivänä tuon urotyön seurauksista.

Mutta sen jälkeen on paljon muuttunut. Kapitalistisen tuotantomuodon kehitys on katkaissut elinhermon pientuotannolta maataloudessa; tuo pientuotanto tuhoutuu ja rappeutuu hillittömästi. Pohjois- ja Etelä-Amerikan sekä Intian kilpailu on täyttänyt Euroopan markkinat halvalla viljalla, niin halvalla, ettei sen kanssa ole pystynyt kilpailemaan ainoakaan paikallinen tuottaja. Tuho uhkaa sekä suurmaanomistajaa että pientalonpoikaa, yhtäläisesti kumpaakin. Mutta kun he kumpikin ovat maanomistajia ja maaseutusasukkaita, niin suurmaanomistaja julistautuu etumaiseksi taistelijaksi pientalonpojan etujen puolesta, ja pientalonpoika — ylipäänsä otettuna — tunnustaa hänet etujensa puolesta taistelijaksi.

Sillä välin oli Lännessä kasvanut voimakas sosialistinen työväenpuolue. Helmikuun vallankumouksen kauden epämääräiset aavistukset ja pyrkimykset selvenivät, tulivat laajemmiksi ja syvällisemmiksi, muuttuivat kaikkia tieteen vaatimuksia vastaavaksi ja selvät, konkreettiset vaatimukset sisältäväksi ohjelmaksi; sosialistiset kansanedustajat, joiden lukumäärä kasvaa jatkuvasti, puolustavat näitä vaatimuksia Saksan, Ranskan, Belgian parlamentissa. Valtiovallan valloittaminen sosialistisen puolueen käsiin on käynyt lähitulevaisuuden asiaksi. Mutta voidakseen valloittaa valtiovallan tämän puolueen on ensin mentävä kaupungista maaseudulle, tultava voimaksi maaseudulla. Sosialistinen puolue, joka eroaa muista puolueista siinä, että sillä on selvä käsitys taloudellisten syiden yhteydestä poliittisiin seurauksiin ja joka juuri sen vuoksi saattoikin jo kauan sitten paljastaa lampaan vaatteisiin pukeutuneen ja talonpojan ystäväksi lyöttytyvän suurtilanherran sudenhahmon,— voiko tämä puolue rauhallisesti jättää tuohon tuomitun talonpojan sen valheellisten puolustajain käsiin, jättää aina siihen saakka, että talonpojasta, teollisuustyöläisten passiivisesta vihollisesta, tehdään heidän aktiivinen vihollisensa? Ja nyt olemmekin talonpoikaiskysymyksen ytimessä.

I

Maalaisväestö, jonka puoleen voimme kääntyä, koostuu sangen erilaisista aineksista, jotka vuorostaan eroavat toisistaan vielä eri paikkakunnilla.

Länsi-Saksassa samoin kuin Belgiassa ja Ranskassakin on vallitsevana sellaisten palstatilallisten pientuotanto, jotka suurimmalta osaltaan ovat maatilkkujensa omistajia, pienemmältä osaltaan niiden vuokraajia.

Luoteessa — Ala-Saksissa ja Schleswig-Holsteinissa — ovat vallitsevina suur- ja keskitalonpojat, jotka eivät tule toimeen ilman renkejä ja piikoja ja pitävät jopa päiväläisiäkin. Samoin on asia Baijerin eräässä osassa.

Elben itäpuolella sijaitseva Preussi ja Mecklenburg ovat suurmaanomistuksen ja suurtuotannon alueita, siellä on kartanonväkeä, renkejä ja päiväläisiä sekä paikka paikoin verrattain vähäinen ja lakkaamatta pienenevä määrä pien- ja keskitalonpoikia.

Keski-Saksassa näemme kaikkien näiden tuotanto- ja maanomistusmuotojen yhdisteen erilaisissa suhteissa paikkakunnista riippuen, eikä ainoakaan näistä muodoista pääse vallitsevaksi vähänkään huomattavammalla alueella.

Sitä paitsi löytyy erisuuruisia paikkakuntia, joissa oma ja vuokralleotettu peltomaa ei riitä perheen elatukseen, se on vain perustana jonkin käsityöammatin harjoittamiselle tehden siinä mahdolliseksi alhaiset työpalkat, jotka ovat ilman tuota ehtoa mahdottomia ja jotka turvaavat varman menekin tuotteille, olkoonpa ulkomainen kilpailu millaista hyvänsä.

Mitä näistä maalaisväestön kerroksista voidaan saada sosialidemokraattisen puolueen kannalle? Itsestään selvää on, että käsittelemme tätä kysymystä vain yleispiirtein, otamme tarkasteltaviksi vain selvästi ilmenevät muodot; tilan puutteen vuoksi emme voi pysähtyä tarkastelemaan väliasteita emmekä sekalaista maalaisväestöä.

Alkakaamme pientalonpojasta. Kaikkien talonpoikain joukossa tämä kerros on tärkein, eikä vain yleensä Länsi-Euroopassa. Ja mitä tulee koko kysymykseen, niin painopiste on nimenomaan tässä talonpoikain kerroksessa. Kun olemme selvittäneet itsellemme suhtautumisemme pientalonpoikaan, niin silloin meillä on jo kaikki lähtökohdat määritelläksemme suhtautumisemme maalaisväestön muihin osiin.

Pientalonpojalla me tarkoitamme tässä sellaisen maatilkkun omistajaa — eritoten omistajaa — tai vuokralleottajaa, joka ei ole niin suuri, ettei hän pystyisi sitä viljelemään tavallisesti perheensä voimin, eikä niin pieni, ettei se voisi elättää hänen perhettään. Näin muodoin tämä pientalonpoika samoin kuin pienkäsityöläinenkin on työläinen, joka eroaa nykyaikaisesta proletaarista siinä, että hänellä on vielä omat työvälineet; se on siis jäännöstä jo menneisyyteen kuuluvasta tuotantotavasta. Esi-isästään, maanorjasta, riippuvaisesta tai — harvoissa poikkeustapauksissa — vapaasta, mutta vero- ja päivätyövelvollisesta talon-

pojasta, hän eroaa vain kolmessa suhteessa. Ensinnäkin siinä, että Ranskan vallankumous vapautti hänet feodaalisista veroista ja rasituksista, joita hän oli velvollinen suorittamaan tilanherralle, ja useimmissa tapauksissa, ainakin Reinin vasemmalla rannalla, turvasi hänelle hänen talonpoikaisen maapalstansa vapaaksi omaisuudeksi. Toiseksi siinä, että hän jäi ilman sen itsehallinnollisen yhteisön suojaa, jonka jäsen hän oli ollut, ja samalla menetti myös osuutensa aikaisemmin yhteisölle kuuluneiden maiden käyttöoikeudessa. Yhteisömaan häneltä riisti petkuttamalla osaksi hänen entinen feodaaliherransa, osaksi liberaalinen, roomalaiseen oikeuteen perustuva byrokraattinen lainsäädäntö, ja nykyajan pientalonpoika menetti siten mahdollisuuden pitää työjuhtia rehua ostamatta. Taloudellisessa suhteessa yhteisömaiden käyttöoikeuden menettäminen painaa paljon enemmän kuin feodaalisten rasitusten lakkauttaminen; sellaisten talonpoikien lukumäärä, jotka eivät voi pitää työjuhtia, kasvaa jatkuvasti. Kolmanneksi, nykyinen talonpoika eroaa siinä, että hän on menettänyt puolet entisestä tuotannollisesta työstään. Ennen hän perheineen itse valmisti tuottamistaan raaka-aineista suurimman osan tarvitsemistaan teollisuustuotteista; hänen muut tarpeensa tyydyttivät hänen maalaisnaapurinsa, jotka rinnan maanviljelyksen kanssa harjoittivat käsityötä ja saivat suurimmaksi osaksi maksun joko korvaukseksi annettuina elintarvikkeina tai vastapalveluksina. Perhe ja erittäinkin kylä tuli toimeen omillaan, tuotti melkein kaiken tarvitsemansa. Se oli miltei täydellistä luontoistaloutta, rahaa ei tarvittu juuri lainkaan. Kapitalistinen tuotanto teki siitä lopun rahatalouden ja suurteollisuuden avulla. Ja kun yhteisömaa oli talonpojan toimeentulon ensimmäinen perusehto, niin teollinen sivuelinkeino oli toinen tällainen ehto. Ja niin talonpoika painuu yhä alemmaksi. Verot, kadot, omaisuuden jaot perillisten kesken ja oikeusjutut ajavat talonpoikia toisen toisensa jälkeen koronkiskurin luo, velkaantuneisuus leviää yhä laajemmalle ja käy jokaiselle erikseen yhä raskaammaksi,— sanalla sanoen pientalonpoikamme samoin kuin kaikki aikansa eläneen tuotantotavan jäännökset kulkee hillittömästi tuhoaan kohti. Hän on tuleva proletaari.

Sellaisena hänen pitäisi ottaa tarkoin vaari sosialistisesta propagandasta. Mutta sitä vielä toisinaan haittaa luihin ja ytimiin syöpyneet omistuksen vaisto. Mitä raskaammaksi hänelle käy taistelu maatilkkunsa puolesta, joka joutuu alttiiksi niin monille vaaroille, sitä suuremman epätoivon vimmalla hän tarrautuu siihen, sitä taipuvaisempi hän on näkemään sosialidemokratissa, joka puhuu hänelle maaomaisuuden siirtämisestä koko yhteiskunnan omaisuudeksi, yhtä vaarallisen vihollisen kuin koronkiskurissa ja asianajajassa. Millaisin keinoin sosialidemokratian

on taisteltava tuota ennakkoluuloa vastaan? Mitä se voi tarjota tuhoutuvalle pientalonpojalle peittämättä itseään?

Siinä asiassa meillä on käytännöllinen tukipiste marxilaisen suunnan ranskalaisten sosialistien agraariohjelmassa, ja tämä ohjelma ansaitsee sitäkin suurempaa huomiota, kun se on lähöisin pienen talonpoikaistalouden klassillisesta maasta.

Marseillen kongressissa vuonna 1892 hyväksyttiin puolueen ensimmäinen agraariohjelma. Siinä vaaditaan maattomille maataloustyöläisille (so. päiväläisille ja kartanonväelle) ammattiliittojen ja kunnanvaltuustojen säätämää työpalkkaminimiä; maaseudun ammattioikeuksia, joiden jäsenistä puolet on työläisiä; kunnanmaiden myynnin kieltämistä ja valtionmaiden vuokraamista kunnille, joiden tulee luovuttaa kaikki maat — sekä omat että vuokratut — maattomien maataloustyöläisten perheiden yhtymille yhteisviljelyä varten, jota harjoitetaan palkkatyötä käyttämättä ja kunnan valvonnan alaisena; vanhuksille ja invalideille eläkkeet, jotka katetaan erikoisella suurmaaomaisuuden verotuksella.

Pientalonpoikien hyväksi, joihin tässä lasketaan lisäksi myös vuokramiehet, ohjelma vaatii, että hankitaan maatalouskoneita kuntien toimesta ja vuokrataan niitä talonpojille omahintaan; perustetaan talonpoikaisosuuskuntia lannoitteiden, salaajaputkien, siementen ym. ostamista ja tuotteiden myyntiä varten; lakkautetaan verot, joita peritään maapalstojen siirtyessä toisiin käsiin, jos palstan hinta ei ylitä 5 000 fr.; muodostetaan välitysoikeuksia Irlannin malliin tavattoman korkeiden vuokramaksujen alentamiseksi ja korvauksen maksamiseksi poislähteville vuokramiehille ja osaviljelijöille (*métayers*) heidän työllään aikaansaadusta maapalstan arvon kohoamisesta; kumotaan Siviililain 2102. pykälä, joka antaa maanomistajalle oikeuden panna sato takavarikkoon, ja kielletään lainanantajilta oikeus ottaa pantiksi kasvavaa viljaa; kielletään ottamasta pantiksi työvälineitä, satoa, siemeniä, lannoitteita, työjuhtia — sanalla sanoen mitään sellaista, mikä talonpojalle on välttämätöntä taloutensa hoitamiseksi; tarkistetaan aikoja sitten vanhentunut yleinen maavero- kirja ja toistaiseksi toimitetaan paikallinen tarkistus jokaisessa kunnassa; lopuksi, järjestetään maksuton maataloudellinen erikoisopetus ja perustetaan maataloudellisia koeasemia.

Kuten näemme, talonpoikain hyväksi esitetyt vaatimukset — toistaiseksi emme kosketele työläisten hyväksi esitettyjä vaatimuksia — eivät mene kovinkaan pitkälle. Osa niistä on muissa maissa jo toteutettu. Maanvuokraajien välitysoikeudet rakentuvat selvästi Irlannin mallin mukaan. Talonpoikaisosuuskuntia on jo olemassa Reininvarren alueilla. Maaverokirjan tarkistus on Länsi-Euroopassa kaikkialla liberaalien ja jopa virkavallankin vakinaisena hyvänä toivomuksena. Ohjelman muutkin kohdat

voidaan toteuttaa aiheuttamatta suurempaa vahinkoa vallitsevalle kapitalistiselle järjestelmälle. Puhumme tästä vain luonnehtiaksemme ohjelmaa emmekä lainkaan moittiaksemme sitä,—päinvastoin.

Tämän ohjelman avulla puolue saavutti talonpoikain keskuudessa Ranskan mitä erilaisimmilla alueilla sellaista menestystä, että — niin kuin sananlasku sanoo: ruokahalu kasvaa syödessä — ranskalaisten toveriemme alkoi tehdä mieli sopeuttaa se vieläkin enemmän talonpoikain maun mukaiseksi. Tällöin tietysti aavistettiin, että tämä tie on vaarallinen. Voidaanko auttaa talonpoikaa — ei tulevaa proletaaria, vaan nykyistä omistajatalonpoikaa — rikkomatta yleisen sosialistisen ohjelman perusperiaatteita? Tuon vastaväitteen ehkäisemiseksi uutta käytännöllistä ehdotusta on perusteltu teoreettisella motiivoinnilla, jossa yriteään todistaa, että sosialismin periaate edellyttää talonpoikaisen pienomistuksen suojelemista tuholta kapitalistisen tuotantotavan vallitessa, vaikka kirjoittajillekin on aivan selvää, että tuo tuho on kiertämätön. Tarkastelkaamme nyt lähemmin tuota motiivointia sekä myös itse niitä vaatimuksia, jotka hyväksyttiin tämän vuoden syyskuussa pidetyssä Nantesin kongressissa.

Perustelu alkaa näin:

„Otaen huomioon, että puolueen yleisen ohjelman tarkan ajatuksen mukaan tuottajat voivat olla vapaita vain sikäli, mikäli he omistavat tuotannonvälineet;

ottaen huomioon, että kun nämä tuotannonvälineet ovat teollisuuden alalla saavuttaneet jo sellaisen kapitalistisen keskittymisen tason, että ne voidaan palauttaa tuottajille vain kollektiivisessä tai yhteiskunnallisessa muodossa, niin — ainakin nykyisessä Ranskassa — kokonaan toisin on asia maatalouden alalla, jossa tuotannonvälineet, nimenomaan maat, ovat hyvin monilla seu-duilla vielä erillisten tuottajain hallussa olevaa yksityisomaisuutta;

ottaen huomioon, että vaikka tämä tila, jota luonnehtii palstailanomistus, on tuomittu kiertämättömään tuhoon (est fatalement appelé à disparaître), sosialismin velvollisuutena ei kuitenkaan ole jouduttava tuota tuhoa, koska sen tehtävänä ei ole erottaa omaisuutta työstä, vaan päinvastoin yhdistää yksiin käsiin nuo kaiken tuotannon molemmat tekijät, joiden toisistaan erottaminen saattaa proletarisoituneet työntekijät orjuuteen ja kurjuuteen;

ottaen huomioon, että joskin toisaalta sosialismin velvollisuutena on nostaa maatalousproletaarit jälleen hallitsemaan — kollektiivisessä tai yhteiskunnallisessa muodossa — suurtiloja sen jälkeen, kun nämä on pakkoluovutettu niiden nykyisiltä joutilailta omistajilta, niin toisaalta sosialismin yhtä pakottavana velvollisuutena on suojella itsenäisesti maatilkkuaan viljelevän talonpojan pienmaanomistusta valtionrahastolta ja koronkiskurilta

sekä uusien, nousemassa olevien suurmaanomistajien havitte-
luilta;

ottaen huomioon, että on tarkoituksenmukaista ulottaa tuo-
suojeleminen niitäkin tuottajia koskevaksi, jotka vuokramiesten
ja osaviljelijöiden (métayers) nimisinä viljelevät vierasta maata
ja joita silloinkin, kun he riistävät päivätyöläisiä, pakottaa siihen
jossain määrin se riisto, joka painaa heitä itseään,—

työväenpuolue, joka päinvastoin kuin anarkistit ei tee laskel-
miaan yhteiskuntajärjestelmän uudistamisessa kurjuuden kasvun
ja leviämisen varaan, vaan katsoo, että työ ja koko yhteiskunta
voidaan vapauttaa vain niin kaupungin kuin maaseudunkin
työtekevien järjestymisen ja yhteisten ponnistusten avulla, kun
he ottavat toimeenpanevan ja lakiasäättävän vallan omiin kä-
siinsä,— tämä työväenpuolue on hyväksynyt seuraavan agrari-
ohjelman tarkoituksenaan yhdistää taisteluun yhteistä vihollista,
maanomistusfeodalismia vastaan kaikki maataloustuotannon
ainekset ja kaikki elinkeinomuodot, jotka erilaisin oikeusperustein
käyttävät kansallista maata”.

Tarkastelkaamme lähemmin tätä perustelua.

Ennen kaikkea, ranskalaisen ohjelman sen teesin jälkeen, että
tuottajain vapauden edellytyksenä on tuotannonvälineiden omis-
taminen, on lisättävä välittömästi kohta, jossa sanotaan, että
tuotannonvälineiden omistus on mahdollista vain kahdessa muo-
dossa — joko yksilöllisen omistuksen muodossa, jota kaikki tuot-
tajat käsittävänä ilmiönä ei ole koskaan ollut missään ja jonka
teollinen kehitys tekee päivä päivältä yhä mahdollisemmaksi,
tai sitten kollektiivisen omistuksen muodossa, jonka aineelliset
ja intellektuaaliset edellytykset on luonut jo itse kapitalistisen
yhteiskunnan kehitys; ja että on siis taisteltava kaikin proleta-
riaatin käytettävissä olevin keinoin tuotannonvälineiden siirtämi-
seksi *kollektiiviseksi* omaisuudeksi.

Tuotannonvälineiden kollektiivinen omistus asetetaan siis
ainoaksi tavoitettavaksi päämääräksi. Eikä vain teollisuuden
alalla, jossa maaperä on jo muokattu, vaan myös kaikkialla, siis
maataloudessakin. Yksilöllistä omistusta ei ohjelman mukaan ole
koskaan ollut missään kaikki tuottajat käsittävänä ilmiönä; juuri
sen vuoksi ja myös siksi, että teollinen kehitys syrjäyttää sen jo
muutenkin, sosialismin etujen mukaista ei ole lainkaan yksilöllisen
omistuksen tukeminen, vaan sen poistaminen, koska siellä,
missä ja mikäli se on olemassa, kollektiivinen omistus käy mah-
dottomaksi. Jos kerran vedotaan ohjelmaan, niin pitää vedota
koko ohjelmaan, mikä muuttaa oleellisesti nantesilaisessa perus-
telussa siteerattua teesiä asettamalla siinä ilmaistun yleishistoria-
lisen totuuden riippuvaiseksi sellaisista olosuhteista, joiden
vallitessa tämä totuus vain voikin nykyisin säilyttää pätevyytensä
Länsi-Euroopan ja Pohjois-Amerikan suhteen.

Tuotannonvälineiden kuuluminen erillisille tuottajille ei meidän aikanamme enää anna heille todellista vapautta. Käsityö on kaupungeissa saatettu jo häviötilaan, ja sellaisista suurkaupungeista kuin Lontoo se on jopa kokonaan hävinnyt, sen tilalle on tullut suurteollisuus, hiotusjärjestelmä ja viheliäiset petkuttajat, joiden tulolähteinä ovat vararikot. Omalla työllään elävälle pientalonpojalle ei ole turvattu hänen maatilikkunsa omistusta eikä hän ole vapaa. Samoin kuin hän itse, niin myös hänen talonsa, taloutensa ja peltonsa kuuluvat koronkiskurille; hänen toimeentulonsa on epävarmempaa kuin proletaarin, joka saa edes silloin tällöin viettää rauhallisen päivän, jota nääntyneellä velkaorjalla ei ole koskaan. Pyyhkiäkää yli Siviililakien 2102. pykälä, taatkaa talonpojalle lailla maatalouskaluston, karjan ym. luovuttamattomuus — ja sittenkään ette voi pelastaa häntä toivottomasta asemasta, jonka vallitessa hänen pitää „vapaaehtoisesti” myydä karjansa, myydä itsensä, sielunsa ja ruumiinsa, koronkiskurille saadakseen hetken lykkäyksen. Teidän yrityksenne suojata pientalonpoikaa omistajana ei suojaa hänen vapauttaan, vaan ainoastaan hänen orjuutensa erikoista muotoa; se pitkittää sellaista tilaa, jonka vallitessa hän ei voi elää eikä kuolla; sen vuoksi vetoaminen ohjelmamme ensimmäiseen kohtaan ei ole tässä lainkaan paikallaan.

Perustelussa sanotaan, että nykyajan Ranskassa tuotannonvälineet, nimenomaan maat, ovat vielä hyvin monilla seuduilla erillisten tuottajien yksilöllistä omaisuutta; sosialismin tehtävänä ei muka ole omaisuuden erottaminen työstä, vaan päinvastoin näiden kaiken tuotannon molempien tekijäin yhdistäminen yksiin käsiin. — Kuten sanottu, tämä viimeksi mainittu ei missään tapauksessa ole tuollaisessa yleisessä muodossa sosialismin tehtävä; sen tehtävänä on vain siirtää tuotannonvälineet tuottajain *kollektiiviseen omistukseen*. Heti kun unohdamme sen, yllä mainittu teesi johtaa meidät oitis siihen virheelliseen ajatukseen, että sosialismin velvollisuutena on muka tehdä pientalonpojan nykyinen näennäinen omistusoikeus peltoonsa todelliseksi, so. tehdä pienvuokraajasta omistaja ja vapauttaa velkojen rasittama omistaja veloista. Sosialismin etujen mukaista on tietysti se, että tuo talonpoikaisen omistuksen pettävä näennäisyys katoaa, mutta ei sillä tavalla.

Joka tapauksessa asia on mennyt niin pitkälle, että ohjelman perustelevassa osassa on katsottu mahdolliseksi sanoa suoraan, että sosialismin velvollisuutena, jopa sen pakottavana velvollisuutena on muka — „suojella itsenäisesti maatilikkuaan viljelevän talonpojan pienmaanomistusta valtionrahastolta ja koronkiskurilta sekä uusien, nousemassa olevien suurmaanomistajien havigitelmilta”. Näin muodoin perustelussa julistetaan sosialismin pakottavaksi velvollisuudeksi suorittaa jotain sellaista, mikä

edellisessä pykälässä on todettu mahdottomaksi. Perustelussa annetaan sosialismin tehtäväksi „suojella” talonpoikain palstatilanomistusta, vaikka siinä juuri väitetään, että tuo omistus „on tuomittu kiertämättömään tuhoon”. Valtionrahasto, koronkiskuri, uudet, nousemassa olevat suurmaanomistajat — mitä muuta ne ovat kuin yksinkertaisia välikappaleita, joiden kautta kapitalistinen tuotanto saa aikaan tuon kiertämättömän tuhon? Millä keinoin „socialismin” olisi suojeltava talonpoikaa tuolta kolminaisuudelta, sen näemme alempana.

Mutta suojattavana ei ole vain pientalonpojan omaisuus. „On tarkoituksenmukaista ulottaa tuo suojeleminen niitakin tuottajia koskevaksi, jotka vuokramiesten ja osaviljelijöiden (métayers) nimisinä viljelevät vierasta maata ja joita silloinkin, kun he riistävät päiväläisiä, pakottaa siihen jossain määrin se riisto, joka painaa heitä itseään”. Tässä astumme jo aivan hyllyvälle pohjalle. Socialismi suuntautuu erityisesti palkkatyön riistoa vastaan. Mutta tässä julistetaan socialismin pakottavaksi velvollisuudeksi puolustaa ranskalaisia vuokramiehiä, silloin kun he „riistävät päiväläisiä” — kirjaimellisesti siten on sanottukin! Ja tämä siksi, että noita vuokramiehiä pakottaa siihen jossain määrin „se riisto, joka painaa heitä itseään”!

Kuinka helppoa ja mukavaa on luisua alas, kun on joutunut kaltevalle pinnalle! Entä jos saksalainen suur- tai keskitalonpoika tulee ranskalaisten socialistien luo ja pyytää heitä anomaan Saksan puolueen hallinnolta, että Saksan sosialidemokraattinen puolue ottaisi hänet suojelukseensa, kun hän riistää renkejään ja piikojaan, ja vetoaa tällöin „riistoon, joka painaa häntä itseään” ja jota hänen suhteensa harjoittavat koronkiskuri, veronkantaja, viljakeinottelija ja karjakauppias, — mitä he hänelle vastaavat? Ja kuka menee takuuseen siitä, etteivät meidänkin suurmaanviljelijämme lähete heidän luokseen kreivi Kanitzia (hänhän on myös esittänyt analogisen ehdotuksen viljantuonnin siirtämisestä valtion huostaan) pyytämään samoin socialistien suojelusta maatyöläisten riistämisessä vedoten pörssin, koronkiskurin ja viljakeinottelijan „riistoon, joka painaa heitä itseään”?

On muuten sanottava, ettei ranskalaisilla ystävillemme ole lainkaan niin pahoja aikomuksia kuin miltä saattaa näyttää. Edellä mainitussa kohdassa pidetään silmällä vain erästä aivan poikkeuksellista tapausta, nimittäin seuraavaa: pohjois-Ranskassa, samalla tavalla kuin myös meidän sokerijuurikkasseuduilamme, talonpojille annetaan maata velvoittaen heidät viljelemään valkojuurikasta äärettömän raskailla ehdoilla: heidän pitää myydä valkojuurikkasato määrätylle tehtaalle ja tämän tehtaaseen asettamasta hinnasta, heidän pitää ostaa määrätynlaisia siemeniä, panna maahan tietty määrä ja tarkoin säädettyjä lannoitteita,

ja kaiken kukkuraksi heitä vielä petetään hävyttömästi valkojuurikasta vastaanotettaessa. Kaikki tuo on hyvin tuttua meillä Saksassakin. Mutta jos ranskalaiset sosialistit halusivat ottaa suojelukseensa nimenomaan tämän talonpoikaisryhmän, niin se olisi pitänyt sanoa suoraan ja selvästi. Nykyisessä asussaan, noin perin yleisessä sanamuodossaan kyseinen kohta ei ole vain ranskalaisen ohjelman, vaan myös yleensä sosialismin perusperiaatteen suoranaista rikkomista, ja syyttäkööt sen laatijat itseään, jos tätä hataraa sanamuotoa tullaan mitä erilaisimmilta tahoilta käyttämään heille epäotollisessa mielessä.

Yhtä virheellisen tulkinnan voivat saada myös perustelun loppusanat, joiden mukaan sosialistisen työväenpuolueen tehtävänä on „yhdistää taisteluun yhteistä vihollista, maanomistusfeodalismia vastaan kaikki maataloustuotannon ainekset ja kaikki elinkeinomuodot, jotka erilaisin oikeusperustein käyttävät kansallista maata”. Kiistän jyrkästi sen, että edes jonkin maan sosialistisen työväenpuolueen tehtävänä olisi ottaa riveihinsä maalaisproletaarien ja pientalonpoikien lisäksi vielä keski- ja suurtalonpoikiakin tai suurtilojen vuokralleottajia, kapitalistisia karjatalouden harjoittajia ja muita kansallisen maan kapitalistisia viljelijöitä. Olkoon, että feodaalinen maanomistus on heidän kaikkien yhteinen vihollinen. Eräissä kysymyksissä voimme kulkea heidän kanssaan yhdessä, voimme tietyn ajan taistella heidän kanssaan käsi kädessä joidenkin määrättyjen päämäärien saavuttamiseksi. Puolueeseemme voi kuulua yksilöitä mistä yhteiskuntaluokasta tahansa, mutta me emme missään tapauksessa tarvitse mitään yhteisten etujen toisiinsa yhdistämiä kapitalistien, keskiporvariston tai keskitalonpoikaiston ryhmiä. Tässäkään ei ole niin pahoja aikomuksia kuin miltä näyttää; nähtävästi ohjelman laatijat eivät ole yksinkertaisesti ajatelleet tätä kaikkea loppuun saakka; mutta yleistämisinto on tehnyt heille valitettavasti kepposet, ja älkööt he nyt ihmetelkö, jos heidän sanoihinsa takerutaan.

Perustelun jälkeen seuraa uusia lisäyksiä ohjelmaan. Niiden sanamuoto on yhtä hatara kuin perustelunkin.

Pykälää, jonka mukaan kuntien täytyy hankkia maatalouskoneita ja vuokrata niitä omahintaan talonpojille, muutetaan siihen suuntaan, että ensinnäkin kunnat saavat tätä tarkoitusta varten avustusta valtiolta ja toiseksi niiden täytyy antaa koneita maksutta pientalonpoikain käytettäväksi. Tämä pitemmälle menevä myönnytyks ei tuota suurtakaan hyötyä pientalonpojille, joiden pellot ja itse taloudenhoitotapa tekevät koneiden käytön mahdollisuuden vähäiseksi.

Edelleen. „Kaikkien nykyisten välillisten ja välittömien verojen korvaaminen kaikkien 3 000 frangia suurempien tulojen yhteisellä progressiivisellä verotuksella”.— Tällainen vaatimus on

ollut jo kauan miltei kaikissa sosialidemokraattisissa ohjelmissa. Mutta että se esitetään erityisesti pientalonpoikain etujen hyväksi, se on uutuus ja todistaa vain sitä, kuinka huonosti sen todellinen merkitys on ymmärretty. Ottakaamme esimerkiksi Englanti. Siellä valtionbudjetti on 90 miljoonaa puntaa. Siitä $13\frac{1}{2}$ —14 miljoonaa antaa tulovero, muusta 76 miljoonasta pieni osa saadaan erilaisten laitosten verotuksesta (posti, lennätin, leimavero), mutta valtaosa joukkokulutustarvikeverosta, siten että joka askeleella kaikkien kansalaisten, pääasiallisesti kuitenkin köyhimpien, tuloista leikataan pikku osasia, jotka ovat huomaamattomia, mutta kaikki yhdessä muodostavat miljoonia. Ja tuskinpa nykyajan yhteiskunnassa voitaisiinkaan muuten kattaa valtion menoja. Olettakaamme, että Englannissa nuo 90 milj. peritään 120 punnan (3 000 fr.) ja suurempien tulojen välittömällä progressiivisella verotuksella. Keskimäärin vuotuinen kasaantuminen, koko kansallisrikkauden vuotuinen kasvu, oli vv. 1865—1875 Giffenin mukaan 240 miljoonaa puntaa. Olettakaamme sen olevan nykyisin 300 miljoonaa puntaa vuodessa; 90 miljoonan verorasitus nielisi tässä tapauksessa melkein kolmanneksen vuotuisesta kasaantumisesta. Toisin sanoen, ainoakaan hallitus, sosialistista lukuun ottamatta, ei voi tehdä mitään tuollaista; mutta kun valtaan tulevat sosialistit, niin heidän pitää ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, joiden yhteydessä tuo veroreformi tulee esittämään vain satunnaisen, aivan vähäisen ennakkomaksun osaa, ja pientalonpoikien eteen avautuu aivan toisenlaisia tulevaisuuden näköaloja.

Ohjelman laatijat nähtävästi itsekkin arvaavat, että talonpojat joutuisivat kauan odottamaan tuota veroreformia, ja siksi ehdottavat „toistaiseksi” (en attendant) heille: „Maaveron poistamista kaikilta omalla työllään eläviltä talonpojilta ja kaikkien kiinnitettyjen maiden verotuksen pienentämistä”.—Tämän vaatimuksen jälkimmäinen puoli voi koskea vain talonpoikain *suurempia* palstoja, joita ei voida viljellä yksistään perheen voimin; siis sekä on taas edullinen niille talonpojille, jotka „riistävät päivätyöläisiä”.

Edelleen: „Metsästys- ja kalastusvapaus ilman mitään rajoituksia, paitsi yhtä ehtoa — metsänriistan, kalojen ja kylvöjen säästäminen”.—Se kuulostaa hyvin kansanomaiselta, mutta lauselman toinen osa kumooa ensimmäisen. Paljonkohan nykyisin koko maaseudulla on enää jäniksiä, metsäkanoja, haukia ja karppeja jokaista talonpoikaisperhettä kohti? Löytyneeköhän niitä niin paljon, että jokaiselle talonpojalle voitaisiin tarjota metsästystä ja kalastusta varten *yhtä* päivää enempää vuodessa?

„Lainmukaisen ja tavanomaisen korkokannan alentaminen”—nähtävästi siis uusia lakeja koronkiskuruutta vastaan, uusi yritys toteuttaa se poliisitoimenpide, joka kahden tuhannen vuo-

den aikana on aina ja kaikkialla epäonnistunut. Kun pientalonpoika joutuu sellaiseen tilaan, että koronkiskurin palvelus on hänelle pienempi paha, niin koronkiskuri löytää aina keinoja, jonka avulla imee hänestä veren joutumatta tilille koronkiskuruutta vastaan tähdätyn lain rikkomisesta. Tuo toimenpide voisi parhaassa tapauksessa vain rauhoittaa pientalonpoikaa, mutta hyötyä se ei hänelle tuottaisi; päinvastoin, se tekisi hänelle luoton saannin vaikeaksi juuri silloin, jolloin hän tarvitsee sitä erikoisen kipeästi.

„Maksuton lääkärintapaus ja lääkkeiden myynti omahintaan” — tämä ei ole lainkaan erityisesti talonpoikainen vaatimus; saksalainen ohjelma menee pitemmälle ja vaatii myös maksuttomia lääkkeitä.

„Korvauksen maksaminen palvelukseen kutsuttujen reservisotamiesten perheille heidän palvelusajalta” on Saksassa ja Itävallassa jo käytännössä, joskin äärimmäisen epätyytyttävässä muodossa, eikä tämäkään ole suinkaan erityisesti talonpoikainen vaatimus.

„Lannoitteiden, maatalouskoneiden ja -tuotteiden kuljetusmaksujen alentaminen” on Saksassa pääpiirtein jo suoritettu, mutta pääasiallisesti vain... suurmaanomistajain eduksi.

„Hetikohtaisia valmistelutöitä niiden yleisten töiden suunnitelman laatimiseksi, joita tulee suorittaa maaperän parantamiseksi ja maataloustuotannon kohottamiseksi” — kaikki se jää hämäräin sanojen ja mainioiden lupausten piiriin ja myös ajaa ennen kaikkea suurmaanomistuksen etuja.

Lyhyesti sanoen, koko tuon suurien lupaavien teoreettisten perustelujen jälkeen uuden agraariohjelman käytännölliset ehdotukset osoittautuvat sellaisiksi, etteivät ne selitä meille lainkaan, millä tavalla Ranskan työväenpuolue voi tukea pientalonpoikain palstatilanomistusta, joka tämän puolueen omien sanojen mukaan on tuomittu kiertämättömään tuhoon.

II

Eräässä suhteessa ranskalaiset toverimme ovat ehdottomasti oikeassa: Ranskassa ei voida suorittaa mitään pysyvää kumousta *vastoin* pientalonpoikojen *tahtoa*. Mutta yrittäessään lähestyä talonpoikaa he ovat minun nähdäkseni käyneet käsiksi kysymyksen väärin.

Nähtävästi heidän pyrkimyksenään on saada pientalonpoika puolelleen heti, mikäli mahdollista jo ensimmäisissä yleisissä vaaleissa. Sen he voivat toivoa aikaansaavansa vain hyvin uskalletuilla laajakantoisilla lupauksilla, joiden perustelemiseksi heidän on pakko käyttää vieläkin uskalletumpia teoreettisia näkökohtia. Mutta jos asiaa tarkastellaan lähemmin, niin havaitaan,

että nuo laajakantoiset lupaukset ovat sinänsä ristiriitaisia (luvataan tukea sellaista asiaintilaa, joka siinä samassa julistetaan kiertämättömään tuhoon tuomituksi) ja että eräillä toimenpiteillä ei voi olla lainkaan käytännöllistä merkitystä (lait koronkiskuruudesta) tai ne ovat työläisten yleisiä vaatimuksia tai niistä koituu hyötyä myös suurmaanomistukselle tahi, lopuksi, niillä on pientalonpojalle sangen vähäinen merkitys; täten siis ohjelman puhtaasti käytännöllinen osa itse oikaisee virheellisen johdannon ja johtaa perusteluosan pelottavilta näyttävistä suurista sanan tosiasiallisesti sangen sävyisiksi toimenpiteiksi.

Sanomme suoraan: kun pientalonpojilla on sellaisia ennakkoluuloja, jotka johtuvat heidän koko taloudellisesta asemastaan, kasvatuksestaan ja eristyneestä elämäntavastaan ja joita porvarillinen lehdistö ja suurmaanomistajat pitävät yllä, me voimme saada pientalonpoikain joukon heti puolellemme vain antamalla sille sellaisia lupauksia, joita aivan ilmeisesti emme voi täyttää. Nimenomaan: paitsi sitä, että lupaamme puolustaa heidän omaisuuttaan kaikenlaisissa tilanteissa, kaikilta heitä vastaan esiintyviltä taloudellisilta voimilta, meidän on luvattava myös vapauttaa heidät siitä ikeestä, jonka alaisia he jo nyt ovat: tehdä vuokramiehestä itsenäinen omistaja ja vapauttaa hypoteekkilainan painama omistaja veloistaan. Jos voisimme tehdäkin tämän, niin palaisimme taas oloihin, joista jälleen kehittyisivät ehdottomasti nykyiset olot. Me emme voisi vapauttaa talonpoikaa, vaan ainoastaan lykkäisimme lyhyeksi ajaksi hänen tuhoaan.

Mutta meidän etumme eivät lainkaan vaadi, että meidän olisi saatava talonpoika puolellemme jo tänään, jotta hän huomenna jälleen loittonisi meistä, kun emme voi täyttää lupauksiamme. Me emme tarvitse puolueen jäseneksi talonpoikaa, joka vaatii meiltä palstatilanomistuksensa ikuistamista, emmekä myöskään pientä käsityömasteria, joka haluaa olla ikuisesti mestarina. Sellaisten ihmisten paikka on antisemiittien luona. Menkööt näiden luo, ottakoot näiltä lupauksen pelastaa pientaloutensa; kun he siellä oppivat tietämään, mitä arvoa on noilla pöyhkeillä fraaseilla ja mitä säveltä antisemiittien viulut soittavat, niin silloin he alkavat käsittää yhä paremmin, että me, jotka lupaamme vähemmän ja etsimme pelastusta aivan toiselta taholta, olemme sittenkin luotettavampaa väkeä. Jos ranskalaisilla harjoitettaisiin yhtä äänekkäästi antisemiittistä demagogiaa kuin meillä, niin tuskinpa he olisivat tehneet nantesilaista virhettä.

Miten me suhtaudumme pientalonpoikaan? Ja mitä meidän pitää tehdä hänen suhteensa sinä päivänä, kun saamme käsiimme valtiovallan?

Ensinnäkin ranskalaisen ohjelman teesi, että me näemme etukäteen pientalonpojan kiertämättömän tuhon, on ehdottomasti

oikea, mutta meidän tehtävänäme ei missään tapauksessa ole jouduttaa hänen tuhoaan asiaan puuttumisellamme.

Toiseksi on yhtä ilmeistä, että valtiiovallan vallattuamme me emme saa ajatellakaan pientalonpoikain väkivaltaista pakkoluovutusta (korvauksella tai korvauksetta, se on yhdentekevää), joka meidän on pakko tehdä suurmaanomistajien suhteen. Pientalonpoikain suhteen tehtävänäme on ennen kaikkea muuttaa heidän yksityistuotantonsa ja yksityisomaisuutensa osuuskunnalliseksi, mutta ei väkivaltaisesti, vaan esimerkin avulla ja tarjoamalla heille tässä asiassa yhteiskunnallista apua. Ja silloin meillä tulee tietysti olemaan riittävästi keinoja voidaksemme todistaa pientalonpojalle ne etuisuudet, joiden pitäisi olla selviä hänelle jo nytkin.

Samantapaisia suunnitelmia esittivät jo melkein 20 vuotta sitten tanskalaiset sosialistit, joiden maassa on oikeastaan vain yksi kaupunki, Kööpenhamina, joten tätä kaupunkia paitsi he joutuvat harjoittamaan propagandaa miltei yksinomaan talonpoikain keskuudessa. Saman kylän tai pitäjän talonpoikain — Tanskassa on paljon suuria yksinäistaloja — tulee yhdistää maansa yhdeksi suurtilaksi, viljellä sitä yhteiseen laskuun ja jakaa saannos suhteellisesti osakkeiden — maana ja rahana sijoitettujen osakkeiden — ja työn mukaan. Tanskassa pienmaanomistuksella on vain toisarvoinen merkitys. Mutta jos sovelamme tätä aatetta palstatilatalouden alalla, niin havaitsemme, että kun palstatilat yhdistetään yhdeksi ja yhdistetyllä maa-alalla harjoitetaan suurtaloutta, niin osa entisestä työvoimasta osoitautuu ylimääräiseksi; tämä työn säästö onkin suurtalouden tärkeimpiä etuisuuksia. Näille työntekijöille voidaan löytää työtä kahdella tavalla: joko siten, että talonpoikain osuuskunnan käyttöön annetaan vielä muita maita suurilta naapuritiloilta, tai siten, että niille annetaan varoja ja mahdollisuuksia harjoittaa teollista sivuelinkeinoa, vaikkapa pääasiallisesti vain omaa kulutusta varten. Kummassakin tapauksessa nuo osuuskunnat saatetaan parempaan taloudelliseen asemaan, ja se turvaa samalla yhteiskunnalliselle keskusjohdolle tarpeellisen vaikutusvallan, jotta talonpoikaisosuuskunta voidaan kehittää asteittaisesti korkeammaksi muodoksi ja yhtäläistää niin koko osuuskunnan kuin sen eri jäsentenkin oikeudet ja velvollisuudet koko kollektiivin muiden osien eri jäsenten oikeuksien ja velvollisuuksien kanssa. Kuinka se on toteutettava yksityiskohdissaan, jokaisessa eri tapauksessa, se tulee riippumaan jo niistä olosuhteista, joissa kyseinen tapaus esiintyy, ja niistä olosuhteista, joiden vallitessa me valloitamme poliittisen vallan. On siis mahdollista, että me voimme tarjota noille osuuskunnille vieläkin suurempia etuisuuksia: ottaa kansallispankille niiden koko hypoteekkilvelan alentaen samalla suuresti korkoa; antaa yhteiskunnan

varoista avustuksia suurtuotannon järjestämiseksi (avustuksia ei tarvitse ehdottomasti antaa rahana tai vain rahana, vaan myös tuotteina: koneina, keinolannoitteina jne.) ja muita etuisuuksia.

Tämän yhteydessä tärkeintä on se, että talonpojalle osoitetaan selvästi, että me voimme pelastaa, säilyttää hänen taloutensa ja maaomaisuutensa vain muuttamalla ne osuuskunnalliseksi omaisuudeksi ja osuuskunnalliseksi tuotannoksi. Nimenomaan yksilöllinen talous, jonka edellytyksenä on yksilöllinen omistus, viekin talonpojat tuohon. Jos he tulevat pitämään kiinni yksilöllisestä taloudestaan, niin he menettävät kiertämättömästi sekä maansa että talonsa, kapitalistinen suurtalous syrjäyttää heidän vanhentuneen tuotantotapansa. Niin on asia. Mutta sitten tulemme me ja tarjoamme talonpojille mahdollisuuden harjoittaa itse suurtaloutta, ei kapitalistien hyväksi, vaan omaksi, yhteiseksi hyväkseen. Eikö talonpojille voida todistaa selvästi, että tätä vaativat heidän omat etunsa, että se on heidän ainoa pelastuksen tiensä?

Me emme voi luvata nyt emmekä milloinkaan palstatilatalonpojille yksilöllisen omaisuuden ja yksilöllisen talouden suojelua kapitalistisen tuotannon kaikkivaltaa vastaan. Voimme luvata heille vain sen, että vastoin heidän tahtoaan me emme sekaannu väkivaltaisesti heidän omistussuhteisiinsa. Edelleen voimme vaatia, että kapitalistien ja suurmaanomistajain taistelua pientalonpoikia vastaan käytäisiin jo nyt mahdollisimman vähän epäoikeudenmukaisin keinoin ja että asetettaisiin esteitä mikäli mahdollista suoranaiselle ryöstölle ja petokselle, jota nykyisin tavataan niin usein. Se tulee onnistumaan vain poikkeustapauksissa. Kehittyneen kapitalistisen tuotantotavan vallitessa yksikään ihminen ei voi saada selvää, missä päättyy kunniallinen hyötyminen ja missä alkaa petkutus. Mutta sillä, onko valtiovalta pettäjän vai petetyn puolella, on aina oleva suuri ero. Ja me olemme päättäväisesti pientalonpojan puolella; me tulemme tekemään kaiken, mikä on suinkin mahdollista, tehdäksemme hänen asemansa siedettävämmäksi, helpottaaksemme hänen siirtymistään osuuskuntaan, jos hän päättää sen tehdä, ja antaaksemme hänelle lykkäystäkin, jotta hän voisi miettiä asiaa maatilkullaan, ellei hän vielä voi tehdä tätä päätöstä. Me emme menettele näin ainoastaan sen tähden, että pidämme omalla työllään elävän pientalonpojan siirtymistä puolellemme mahdollisena, vaan myöskin puolueen suoranaisten edun tähden. Mitä suurempi on niiden talonpoikain lukumäärä, joiden todellisen muuttumisen proletaareiksi me saamme ehkäistyksi ja jotka voimme voittaa puolellemme jo talonpoikina, sitä nopeammin ja helpommin tapahtuu yhteiskunnallinen kumous. Meillä ei ole syytä odottaa tätä kumousta siihen asti, kunnes kapitalistinen tuotanto kehittyy kaikkialla äärimmäisiin seurauksiinsa, kunnes viimeinenkin pienkäsityöläinen ja pientalonpoika sortuvat kapita-

listisen suurtuotannon uhrina. Aineelliset uhraukset, joita tässä tarkoituksessa on tehtävä talonpoikaiston hyväksi yhteiskunnallisista varoista, voivat kapitalistisen talouden kannalta näyttää yksinkertaisesti hukkaan heitettyiltä rahoilta, mutta siitä huolimatta ne ovat erinomaista pääoman sijoitusta, sillä ne antavat ehkä kymmenkertaisen säästön koko yhteiskunnallisen uudistajärjestämisen kulussa. Siinä mielessä voimme siis olla hyvin liberaalisia talonpoikiin nähden. Tässä ei ole syytä syventyä yksityiskohtiin, esittää määriteltyjä ehdotuksia tähän suuntaan; tässä voi olla puhe vain aivan yleisistä peruspiirteistä.

Siis me emme voisi tehdä puolueelle emmekä liioin itse pientalonpojillekaan millään huonompaa palvelusta kuin juuri sellaisilla lupauksilla, jotka antaisivat heille vaikkapa vähänkin aihetta luulla, että tarkoituksenamme on säilyttää palstatilanomistus pitkäksi ajaksi. Se merkitsisi, että suoranaisesti suljettaisiin talonpojilta tie vapautukseen ja alennettaisiin puolue latteen antisemitismin tasalle. Päinvastoin. Puolueemme velvollisuutena on selittää aina ja kaikkialla talonpojille, että heidän asemansa on ehdottoman toivoton niin kauan kuin kapitalismi on vallalla, että heidän palstatilanomistuksensa säilyttäminen sellaisenaan on aivan mahdotonta, että on ehdottoman varmaa, että kapitalistinen suurtuotanto musertaa alleen heidän voimattoman ja vanhentuneen pientuotantonsa aivan kuin rautatiejuna käsirattaat. Kun teemme siten, niin menettelemme kiertämättömän taloudellisen kehityksen mukaisesti, ja se jo puhdistaa talonpoikain ajatukset sanojemme käsittämistä varten.

Muuten, en voi jättää tätä kysymystä tähän ilmaisematta vakaumustani, että myös Nantesin ohjelman laatijat ovat asiallisesti samaa mieltä kuin minäkin. He ovat liian älykkäitä voidakseen olla käsittämättä sitä, että nykyisin palstatiloiksi jaetun maan myös pitää siirtyä yhteisomistukseen. He itse tunnustavat, että palstatilanomistus on tuomittu häviämään. Myös Lafargue'in laatima kansallisneuvoston selostus Nantesin kongressille vahvistaa täydellisesti tämän mielipiteen. Saksan kielessä se on julkaistu berliiniläisessä „Sozialdemokratissa” tämän vuoden loka-kuun 18. p:nä. Jo Nantesin ohjelman sanontojen ristiriitaisuuskin paljastaa, että sen laatijat eivät itse asiassa puhu sitä, mitä he haluavat sanoa. Jos heitä ei ymmärretä ja heidän lausuntojaan tullaan käyttämään väärin — kuten todellisuudessa on jo tapahtunutkin, — niin se on tietysti heidän oma syynsä. Mutta joka tapauksessa heidän pitää selittää ohjelmaansa yksityiskohtaisemmin, ja seuraavan ranskalaisen edustajakokouksen täytyy tarkistaa se perusteellisesti.

Tarkastelekaamme nyt suurempia talonpoikia. Täällä me näemme — pääasiallisesti perinnönjakojen seurauksena, mutta

myös velkaantuneisuuden ja pakollisen maanmyynnin seurauksena — kokonaisen joukon väliasteita palstatilallisesta aina suurtalonpoikaan saakka, joka on säilyttänyt eheänä vanhat tiluksensa ja jopa suurentanutkin niitä. Niillä seuduilla, missä keskitalonpoika asuu pientalonpoikain keskuudessa, hän ei intressiensä ja katsomustensa puolesta huomattavammin eroa heistä; hänen oman kokemuksensahan täytyy osoittaa hänelle, kuinka paljon hänenlaisiaan on jo siirtynyt pientalonpoikain kerrokseen. Mutta siellä, missä vallitsevina ovat keski- ja suurtalonpojat ja taloudenhoito vaatii kaikkialla renkien ja piikojen apua, siellä on asia kokonaan toisin. Työväenpuolueen on esiinnyttävä ennen kaikkea tietenkin palkkatyöläisten, ts. renkien ja piikojen sekä päiväläisten puolesta; jo senkään vuoksi se ei voi antaa talonpojille mitään lupauksia, joihin sisältyy työläisten palkkaorjuuden jatkuminen. Mutta niin kauan kuin tulee olemaan suur- ja keskitalonpoikia, he eivät voi tulla toimeen ilman palkkatyöläisiä. Ja kun meidän puoleltamme olisi suorastaan typerää antaa palstatilatalonpojille toiveita heidän säilymisestään palstatilatalonpoikina, niin sellaisen lupaaminen suur- ja keskitalonpojille lähentelisi jo suoranaista petosta.

Tässäkin on yhdenkaltaisuutta kaupungin käsityöläisten kanssa. Vaikka he ovat joutuneet häviöön suuremmassa määrin kuin talonpojat, niin siitä huolimatta heidän joukostaan löytyy vielä sellaisia, joilla on työssä rinnan oppilaiden kanssa myös kisällejä tai joilla oppilaat tekevät kisällin työn. Ne näistä käsityömestareista, jotka haluavat ikuistaa asemansa, menkööt antisemiittien luo siksi aikaa, kunnes tulevat vakuuttuneiksi siitä, ettei heitä auteta sielläkään. Ne taas, jotka näkevät tuotantotapansa kiertämättömän tuhon, tulkoot meidän luoksemme, mutta olkoot myös valmiit jakamaan tulevaisuudessa sen kohtalon, joka on kaikkien muiden työläisten edessä. Samoin on asia suur- ja keskitalonpoikain suhteen. Heidän maataloustyöläisensä (renkinsä ja piikansa) ja päiväläisensä kiinnostavat meitä tietenkin paljon enemmän kuin he. Jos nämä talonpojat haluavat, että heille taatisiin heidän taloutensa säilyminen, niin sitä me emme voi heille millään luvata. Heidän paikkansa on silloin antisemiittien, talonpoikaisliiton ja muiden sellaisten puolueiden jäsenten riveissä, puolueiden, jotka löytävät erikoista tyydytystä siitä, että lupaaivat kaikkea eivätkä täytäneet mitään. Me tiedämme varsin hyvin sen taloudellisen totuuden, että kapitalistisen talouden ja merentakaisen halvan viljantuotannon kilpailun seurauksena tuhoutuu kiertämättömästi myös suur- ja keskitalonpoika, mistä on todistuksena heidän yhä kasvava velkaantuneisuutensa ja kaikkialla havaittava taloutensa rappeutuminen. Tuon rappeutumisen estämiseksi me emme voi tehdä mitään, voimme ehkä vain suosittelaa tässäkin tapauksessa talouksien yhdistämistä osuuskunnallisiksi

yrityksiksi, joissa voitaisiin yhä enemmän luopua palkkatyön riistosta ja jotka voitaisiin muuttaa vähitellen suuren yleiskansallisen tuotanto-osuuskunnan osiksi, joilla on yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet. Jos nämä talonpojat käsittävät nykyisen tuotantotapansa tuhoutumisen olevan kiertämättömän ja tekevät siitä välttämättömät johtopäätökset, niin tulkoot meidän luoksemme, ja velvollisuutenamme on helpottaa voimiemme mukaisesti heidänkin siirtymistään uuteen tuotantotapaan. Päinvastaisessa tapauksessa meidän on pakko jättää heidät oman onnensa varaan ja kääntyä heidän palkkatyöläistensä puoleen, joiden taholta jo saamme kannatusta. Nähtävästi me kieltäydymme tässäkin väkivaltaisesta pakkoluovutuksesta, mutta voimme muuten luottaa siihen, että taloudellinen kehitys takoo järkeä näihin koviin kalloihin.

Asia on aivan yksinkertainen vain suurmaanomistukseen nähden. Siinä on edessämme aivan peittelemätön kapitalistinen yritys, ja koska asia on siten, niin meillä ei voi olla enää mitään epäilyksiä. Siinä on edessämme maalaisproletariaatin joukko, ja tehtävämme on selvä. Heti kun puolueemme saa käsiinsä valtiovallan, sen pitää yksinkertaisesti pakkoluovuttaa suurmaanomistajat aivan samoin kuin tehtailijat. Tapahtuuko tuo pakkoluovutus lunastuksen perustalla vai ilman sitä, se ei riipu niinkään paljon meistä kuin niistä olosuhteista, joiden vallitessa me tulemme valtaan, ja myöskin erikoisesti itse herrojen suurmaanomistajain käyttäytymisestä. Me emme ole lainkaan sillä kannalla, ettei lunastusta voida sallia missään olosuhteissa; Marx sanoi minulle (ja kuinka usein!) olevansa sitä mieltä, että meille tulisi halvimmaksi, jos voisimme päästä koko tuosta rosvojoukosta lunastuksella. Emme kuitenkaan ryhdy koskettelemaan sitä tässä. Yhteiskunnalle siten palautetut suurtilat me siirrämme yhteiskunnan valvomana osuuskuntiin järjestyvien maatyöläisten käyttöön, jotka viljelevät noita tiloja jo nykyisinkin. Millä ehdoilla me siirrämme ne, siitä ei vielä nyt voida sanoa mitään varmaa. Mutta joka tapauksessa kapitalistisen talouden muuttaminen yhteiskunnalliseksi on tällä alalla jo täysin valmisteltua ja se voidaan suorittaa heti aivan samoin kuin hra Kruppin tai hra von Stummin tehtaissa. Ja näiden maatalousosuuskuntien esimerkki saa viimeisetkin vastaanharaavat palstatilatalonpojat ja luultavasti eräät suurtalonpojatkin vakuuttuneeksi osuuskunnallisen suurtalouden paremmuudesta.

Tässä voimme siis avata maalaisproletaareille yhtä loistavan näköalan kuin se, joka avautuu teollisuustyöläisille. Ja sen vuoksi Elben idänpuoleisen Preussin maatyöläisten voittaminen puolellemme on meille vain ajan kysymys — jopa hyvin lyhyen ajan kysymys. Ja kun Elben idänpuoleisen Preussin maatyöläiset tulevat meidän mukaamme, silloin myös koko Saksassa tuulahtavat

heti toiset tuulet. Elben idänpuoleisen seudun maatyöläisten tosiasiallisesti puolittain maaorjuudellinen asema on preussilaisten junkkerien herruuden ja samalla myös Saksassa vallitsevan erityisen preussilaisen herruuden tärkein perusta. Nimenomaan Elben idänpuoleisen seudun junkkerit, jotka yhä enemmän velkaantuvat, köyhtyvät, elävät loismaisesti valtion ja toisten ihmisten kustannuksella ja juuri siksi pitävät sitä lujemmin kiinni herruudestaan, ovat kehittäneet ja säilyttäneet virkamiehistön ja armeijan upseeriston erityisen preussilaisen luonteen; heidän ylimielisyytensä, ahdasmielisyytensä ja kopeutensa ovat tehneet preussilaisen kansakunnan Saksan valtakunnan — joskin on aivan ilmeistä, että nykyisellä ajankohdalla se on väistämätön ainoana nykyisin mahdollisena kansallisen yhtenäisyyden muotona — niin vihatuksi sen kotimaassa, ja ulkomailla, sen loistavista voitoista huolimatta, niin vähän kunnioitusta nauttivaksi. Noiden junkkerien valta perustuu siihen, että vanhan Preussin seitsemän maakunnan yhtenäisellä alueella, ts. miltei kolmasosalla koko valtakuntaa, heidän hallussaan on maaomaisuus, johon siellä liittyy yhteiskunnallinen ja poliittinen valta, eikä ainoastaan maaomaisuus, vaan juurikassokeritehtaiden ja viinanpolttimoiden muodossa myös tämän alueen tärkeimmät teollisuusalat. Saksan muussa osassa suurmaanomitajat enempää kuin suurtehtailijatkaan eivät ole niin edullisessa asemassa; kumpienkaan hallussa ei ole kokonaista jakamatonta kuningaskuntaa. He ovat hajallaan laajalla alueella ja kilpailevat sekä keskenään että muiden, heitä ympäröivien yhteiskunnallisten ainesten kanssa taistelussa taloudellisesta ja poliittisesta valta-asemasta. Mutta tuo preussilaisten junkkerien valta-asema menettää yhä enemmän taloudellista perustaansa. Velkaantuneisuus ja köyhtyminen, kaikesta valtion antamasta tuesta huolimatta (ja Fredrik II ajoista lähtien tämä tuki on kuulunut jokaiseen normaaliin junkkerien budjettiin), on alkanut sielläkin levitä hillittömästi; vain lainsäädännön ja tavan pyhittävä tosiasiallisesti puolittain maaorjuudellinen järjestelmä ja siitä johtuva maatyöläisten rajattoman riistämisen mahdollisuus pitää hukkuvaa junkkeristoa vielä pinnalla. Heittäkää sosialidemokratian siemeniä noiden työläisten keskuuteen, innoittakaa heitä ja liittäkää heidät taisteluun oikeuksiansa puolesta, niin junkkerien herruudesta tulee loppu. Suuri taantumuksellinen voima, joka on Saksan suhteen yhtä raakalaismainen ja anastushimoinen elementti kuin Venäjän tsarismi koko Euroopan suhteen, kutistuu kokoon kuin puhkaistu rakko. Preussin armeijan „valiorykmenteistä” tulee sosialidemokraattisia, ja silloin voimasuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jossa piilee täydellinen kumous. Mutta juuri siksi Elben idänpuoleisen seudun maalaisproletaarien voittaminen puolellemme on paljon tärkeämpää kuin länsisaksalaisten pientalonpoikain tai vieläpä etelä-

saksalaisten keskitalonpoikain saaminen puolellemme. Siellä, Elben idänpuoleisessa Preussissa, meillä on ratkaisevan taistelun tanner, ja siksi hallitus ja junkkerit ryhtyvät kaikkiin toimenpiteisiin estääkseen meiltä pääsyn sinne. Ja jos puolueemme laajentumista vastaan otetaan jälleen käytäntöön väkivaltaiset toimenpiteet, kuten meitä uhataan, niin se tehdään ennen kaikkea Elben idänpuoleisen seudun maalaisproletariaatin aitaamiseksi propagandaltamme. Meille se on yhdentekevää. Siitä huolimatta me voitamme sen puolellemme.

*Kirjoitettu marraskuussa 1894
Julkaistu „Neue Zeit“ aikakaus-
lehdessä v. 1894*

*Julkaistaan aikakustehden
tekstin mukaan
Suomennos venäjännöksestä*